TTM Henriksson Heidi(TEM)

25.11.2020
JULKINEN

Viite

Asia

Työ- ja sosiaaliministereiden epävirallinen videokonferenssi 3.12.2020

Työ- ja sosiaaliministereiden epävirallinen videokonferenssi järjestetään 3.12.2020. Epävirallinen videokokous korvaa virallisen työllisyys- ja sosiaaliasioiden ministerineuvoston kokouksen. Kokouksessa Suomea edustavat työministeri Tuula Haatainen ja pohjoismaisen yhteistyön ja tasa-arvon ministeri Thomas Blomqvist. Kyseessä on epävirallinen videokokous, jossa ei tehdä päätöksiä. Kokouksen toinen pääteema koskee alustalouden työntekijöiden työoikeudellisen ja sosiaaliseen suojeluun liittyvän aseman parantamista. Ministerit käyvät asiasta periaatekeskustelun puheenjohtajavaltion keskusteluasiakirjan ” Uusi työ – ihmiskeskeinen työ: Reilujen työolojen ja sosiaalisen suojelun varmistaminen alustataloudessa ” pohjalta. Keskustelun taustalla on komission ilmoitus, että se aikoo ehdottaa vuoden 2021 aikana lainsäädäntöaloitetta alustatyöntekijöiden aseman parantamiseksi. Videokonferenssissa pohditaan EU-tason toimia, joilla alustatalouden työntekijöiden asemaa voidaan parantaa. Suomi suhtautuu yleisesti positiivisesti EU:n työlainsäädännön päivittämiseen tarvittaessa. Kun alustataloudella on usein rajat-ylittäviä piirteitä ja samat alustat toimivat useissa EU-maissa, on EU-tason keskustelu asiasta tervetullutta.
Toisen politiikkakeskustelun aiheena on sukupuolten tasa-arvo ja EU:n tasa-arvostrategian toimeenpano. Komissio julkaisi EU:n tasa-arvostrategian maaliskuussa 2020, ja sen toimeenpanosta keskustellaan nyt poliittisella tasolla ensimmäistä kertaa. Toimeenpanossa erityisenä huomion kohteena on naisten ja miesten tasa-arvoinen työmarkkinaosallistuminen. Suomi pitää keskustelua tärkeänä ja kannattaa EU:n tasa-arvostrategian tehokasta toimeenpanoa, jossa Suomessa keskeisenä välineenä on hallituksen tasa-arvo-ohjelma. Tasa-arvon edistämisessä ja sukupuoleen perustuvan syrjinnän poistamisessa Suomi korostaa niin erityistoimia kuin sukupuolinäkökulman valtavirtaistamista EU:n päätöksenteon kaikissa vaiheissa.

Asialista:

Morning (9.30-12.30)

1) New work - human-centric work: Ensuring fair working conditions and social protection in the Platform Economy *Policy debate* **(s. 3)**

2) Any other business (Employment and Social Affairs)

a. Directive on adequate minimum wages in the European Union
   Information from the Presidency and the Commission
b. Directive on the protection of workers from the risks related to exposure to carcinogens or mutagens at work (4th batch)
   Information from the Presidency
c. European Globalisation Fund Regulation 2021-2027
   Information from the Presidency
d. Revision of Regulations on Coordination of Social Security systems
   Information from the Presidency
e. Council Decision authorising Member States to ratify the ILO Convention No. 190 on Violence and Harassment
   Information from the Presidency
f. Council Recommendation on Roma equality, inclusion and participation
   Information from the Presidency
g. European Disability Strategy 2010-2020 (Evaluation)
   Information from the Commission
h. Tripartite Social Summit (14 October 2020)
   Information from the Presidency
i. Action plan to implement the European Pillar of Social Rights
   Information from the Commission
j. Work programme of the incoming Presidency
   Information from the Portuguese delegation

Afternoon (14.30-17.00)

3) A union of gender equality? How to implement the Commission`s Gender Equality Strategy 2020-2025 to achieve equal labour market participation of women and men *Policy debate* **(s. 7)**

4) Any other business (Gender equality)

a. Directive on equal treatment (Article 19)
   Information from the Presidency
b. LGBTI Equality Strategy and Conference on Intersectionality and LGBTI Policies in Europe (18/19 November 2020)
   Information from the Commission and the Presidency
c. Informal video conference of EU Gender Equality Ministers (20 November 2020)
   Information from the Presidency
d. Joint Declaration of EU Member States to support families and combat child poverty in light of COVID-19
   Information from the Presidency
e. Work programme of the incoming Presidency
   Information from the Portuguese delegation

Asia
EU/työ- ja sosiaaliministerien epävirallinen videokokous 3.12.2020;
Asiakohta 1. Uusi työ – ihmiskeskeinen työ: Reilujen työolojen ja sosiaalisen suojelun varmistaminen alustataloudessa
= Periaatekeskustelu

Kokous
Työ- ja sosiaaliministereiden epävirallinen videokonferenssi 03.12.2020

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Työ- ja sosiaaliministereiden epävirallisessa videokokouksessa käydään periaatekeskustelu alustatyöntekijöiden aseman parantamiseksi tarvittavista EU-tason toimista puheenjohtajavaltion laatima tausta-asiakirjan pohjalta otsikolla: ”Uusi työ – ihmiskeskeinen työ: Reilujen työolojen ja sosiaalisen suojelun varmistaminen alustataloudessa.”

Komissio on ilmoittanut antavansa lainsäädäntöehdotuksen alustatyöntekijöiden työehtojen ja –olojen parantamiseksi vuoden 2021 lopulla kuultuaan ensin Euroopan tason työmarkkinajärjestöjä asiasta. Komissiossa on vireillä myös aloite, joka koskee alustatyöntekijöiden työehtosopimusneuvotteluoikeuden suhdetta EU:n kilpailuoikeuteen.

Suomen kanta Suomen kanta

Suomi pitää EU-tason keskustelua alustatalouden työntekijöiden työehdoista ja sosiaalisesta suojelusta tervetulleena, koska alustatalous on kansainvälinen ja rajatylittävä ilmiö.

Monet alustatalouden yritykset toimivat useissa maissa ja niinpä EU-tason ratkaisut voivat olla myös alustatalouden yritysten osalta parhaita. EU-tuomioistuin joutuu joka tapauksessa arvioimaan alustatalouden puitteissa tehtävän työn suhdetta EU-oikeuteen tulkitessaan EU:n työlainsäädäntöä.

Suomi suhtautuu positiivisesti EU-tason työlainsäädännön tarpeelliseen päivittämiseen. Alustatalouden osalta on otettava huomioon ilmiön moninaisuus. Työntekijöiden suojelun tarve vaihtelee suuresti riippuen työnteon muodoista. Arvioitaessa esimerkiksi paikkaan ja aikaan sidottua alustatalouden työtä työoikeuden näkökulmasta, on hyvä arvioida myös tarvetta alaa koskevalle erityissääntelylle.

Suomi pitää sosiaalisen suojelun saatavuudesta kaikille annetun neuvoston suosituksen toimeenpanoa tärkeänä askeleena alustatyöntekijöiden sosiaalisten oikeuksien vahvistamiseksi EU-tasolla.

Pääasiallinen sisältö

Puheenjohtajavaltio on laatinut asiasta tausta-asiakirjan otsikolla ” Uusi työ – ihmiskeskeinen työ: Reilujen työolojen ja sosiaalisen suojelun varmistaminen alustataloudessa.”

Asiakirjassa nostetaan keskusteluun toimet, joilla voidaan parhaiten parantaa alustatyöntekijöiden asemaa sekä mistä asioista olisi hyödyllisintä säätää EU-tasolla.

Asiakirjassa nostetaan keskusteluun toimet, joilla voidaan parhaiten parantaa alustatalouden työntekijöiden asemaa, miten EU voi parhaiten parantaa alustatyöntekijöiden asemaa sekä mistä asioista olisi hyödyllisintä säätää EU-tasolla.

Tausta-asiakirjassa todetaan, että alustatalous tarjoaa työtä sekä parantaa vaikeasti työllistyvien pääsyä työhön joustavilla järjestelyillä. Toisaalta alustatalouden työt liitetään usein myös heikkoihin työehtoihin, muun muassa työsuhteen läpinäkyvyyden ja ennustettavuuden, työterveyden ja sosiaaliturvan osalta. Haasteet liittyvät siihen, että suurin osa alustatalouden työntekijöistä luokitellaan itsensä työllistäjiksi.

Vaikka alustatyö ei ole erityisen yleistä, ilmiö kasvaa. On arvioitu, että noin 11% EU:n työntekijöistä on suorittanut palveluja alustan kautta, mutta vain 1.4% tekee alustatyötä päätoimenaan.

Tausta-asiakirjan mukaan alustatyön avulla liiketoimintaa on voitu jatkaa myös COVID-19 pandemian aikana. PK-yritykset ja kuluttajat ovat hyötyneet kuljetus-, siivous- ja kotitalouspalvelujen saatavuudesta. Myös internet-pohjainen alustatyö on tarjonnut työmahdollisuuksia pandemian aikaan ja tukenut osaltaan talouden toimintaa.

Toisaalta alustatyöntekijät ovat altistuneet tartunnoille. Pandemia on tuonut esille ongelmat alustatyöntekijöiden sosiaaliturva kattavuudessa. Jäsenvaltiot ovat siksi parantaneet itsensätyöllistäjien ja epätyypillistä työtä tekevien työttömyys- ja sairausvakuutusturvaa.

Jäsenvaltiot kohtaavat samankaltaisia haasteita alustatalouden työntekijöiden työehtojen ja –olojen osalta. Etsittäessä ratkaisuja ongelmiin, tulee ottaa huomioon sekä alustatalouden että myös jäsenvaltioiden työmarkkinoiden erityispiirteet.

Rajatylittävä ulottuvuus lisää epävarmuutta alustatalouden työhön liittyvien oikeuksien ja velvollisuuksien osalta. Pääosin algoritmeihin perustuva työntekijöiden ohjaus asettaa erityishaasteita. Rekisteröintiä ja ilmoittamista koskevat säännökset ovat tärkeitä oikeuksien ja velvollisuuksien noudattamisen varmistamisessa.

Tausta-asiakirjassa todetaan, että itsensätyöllistäjän asemassa olevia alustatyöntekijöitä pidetään EU:n kilpailulainsäädännössä “yrittäjinä”. Niinpä he eivät saa tehdä työehtosopimuksia palkan määrästä, koska tällainen työehtosopimus olisi SEUT 101 artiklan mukainen hintakartelli.

EU:ssa on jo hyväksytty lainsäädäntöä, joka vaikuttaa alustatyöhön. Näihin kuuluvat direktiivi (EU) 2019/1152 avoimista ja ennakoitavista työehdoista EU:ssa ja asetus (EU) 2019/1150) oikeudenmukaisuuden ja avoimuuden edistämisestä verkossa toimivien välityspalvelujen yrityskäyttäjiä varten (nk P2B-asetus) ja yleinen tietosuoja-asetus (EU) 2016/679), joka suojaa alustatyöntekijöiden tietosuojaa. Suositus sosiaaliturvan piiriin pääsystä koskee sekä työntekijöiden että itsensätyöllistäjien sosiaaliturvaa.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

-

Käsittely Euroopan parlamentissa

-

Kansallinen valmistelu

EU-asioiden komitean työoikeusjaosto (jaosto 28) 24.11.2020,
työllisyysjaosto (jaosto 29) 24.11.2020
työsuojelujaosto (jaosto 26) kirjallinen menettely 24.11.2020
sosiaalijaosto (jaosto 25) kirjallinen menettely 24.11.2020

EU-ministerivaliokunnan kirjallinen menettely 25.11.-27.11.2020

Eduskuntakäsittely

Suuren valiokunnan kirjallinen menettely 25.11.-27.11.2020

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

-

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

WK 13078/2020 INIT

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Liisa Heinonen TEM, liisa.heinonen@tem.fi
Elli Nieminen TEM, elli.nieminen@tem.fi
Kaisu Ahtola, STM, kaisu.ahtola@stm.fi
Henna Huhtamäki, STM, henna.huhtamaki@stm.fi

EUTORI-tunnus

Liitteet

Viite

Asia
EU; työ- ja sosiaaliministerien epävirallinen videokokous; EU:n tasa-arvostrategian toimeenpano

Kokous
Työ- ja sosiaaliministerien epävirallinen videokokous 03.12.2020 - 03.12.2020

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Työ- ja sosiaaliministerien epävirallisessa videokokouksessa 3.12.2020 käydään keskustelu sukupuolten tasa-arvosta ja EU:n tasa-arvostrategiasta. Komissio julkaisi EU:n tasa-arvostrategian maaliskuussa 2020. Strategian toimeenpanosta keskustellaan nyt poliittisella tasolla ensimmäistä kertaa.

Työ- ja sosiaaliministerien epävirallinen videokokous korvaa virallisen TSTK-neuvoston koronatilanteesta johtuen. Epävirallisessa videokokouksessa ei tehdä päätöksiä.

Suomen kanta

Suomi pitää tärkeänä keskustelua EU:n tasa-arvostrategian toimeenpanosta, erityisesti hoivan tasa-arvoisen jakautumisen ja moninaisuuden näkökulmasta. Suomi kannattaa EU:n tasa-arvostrategian tehokasta toimeenpanoa. Suomi pitää tärkeänä, että tasa-arvostrategia sisältää sekä erityistoimia tasa-arvon edistämiseksi ja sukupuoleen perustuvan syrjinnän poistamiseksi että sukupuolinäkökulman valtavirtaistamista EU:n päätöksenteon kaikissa vaiheissa. Valtavirtaistaminen on erityisen tärkeää komission painopistealueilla, kuten digitalisaatiota ja demografista muutosta koskevissa toimissa sekä Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin toimintasuunnitelmassa ja Eurooppalaisessa ohjausjaksossa. Hallitusohjelman ja hyvinvointitalouden periaatteiden mukaisesti tavoitteena on, että EU:n talousarvio edistää sukupuolten tasa-arvoa. Suomi pitää myönteisenä, että strategiassa korostetaan intersektionaalisuuteen pohjautuvaa näkökulmaa. Sukupuolen moninaisuuden huomioonottaminen on tärkeää myös EU-tasolla.

Hallitusohjelman mukaisesti hallitus vahvistaa EU-tason työtä tasa-arvon hyväksi.
EU:n tasa-arvostrategia suuntasi muiden kansainvälisten sitoumusten ohessa kesäkuussa 2020 hyväksytyn hallituksen tasa-arvo-ohjelman valmistelua. Hallituksen tasa-arvo-ohjelma toteuttaa EU:n tasa-arvostrategian tavoitteita ja on keskeinen väline strategian toimeenpanossa Suomessa.

Suomi pitää tärkeinä EU:n tasa-arvostrategiassa esiin nostettuja tasa-arvohaasteita ja toiminnan prioriteetteja, ml. tasa-arvoisen talouden ja työelämän tasa-arvon edistäminen sekä hoivan tasa-arvoinen jakaminen. Strategiassa ja hallituksen tasa-arvo-ohjelmassa on useita yhtymäkohtia, kuten työelämän ja päätöksenteon tasa-arvon sekä työn ja yksityiselämän yhteensovittamisen edistäminen. Lisäksi niitä yhdistää intersektionaalinen näkökulma sukupuolten tasa-arvoon. Taloudellisen tasa-arvon alueella Suomi kannattaa samapalkkaisuuden vahvistamista lisäämällä palkka-avoimuutta EU-lainsäädännöllä. Suomi pitää tärkeänä että komissio antaa palkka-avoimuutta koskevan ehdotuksen suunnitellusti. Suomi on valmistelemassa hallitusohjelman mukaista perhevapaauudistusta. Uudistus toteutetaan niin, että se kohtelee tasa-arvoisesti myös monimuotoisia perheitä.

Pääasiallinen sisältö

Sukupuolten tasa-arvoa koskevan keskustelun tausta-asiakirjassa puheenjohtaja nostaa esiin EU:n tasa-arvostrategian (2020-2025) toimeenpanon erityisesti naisten ja miesten tasa-arvoisen työmarkkinaosallistumisen osalta.

Tausta-asiakirjassa todetaan, että sukupuolten tasa-arvo on yksi Euroopan keskeisimmistä arvoista ja Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin keskeinen periaate. Sukupuolten välinen tasa-arvo on yksi Euroopan unionin perusoikeuskirjan perusoikeuksista. Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen mukaisesti unioni pyrkii kaikissa toimissaan poistamaan eriarvoisuutta miesten ja naisten välillä sekä edistämään miesten ja naisten välistä tasa-arvoa.

Puheenjohtaja nostaa esiin maaliskuussa 2020 julkaistun komission viisivuotisen tasa-arvostrategian, joka pyrkii kohti Eurooppaa, jossa naisilla ja miehillä sekä tytöillä ja pojilla, kaikessa moninaisuudessaan (”*in all their diversity”*), on yhtäläiset oikeudet, ja heitä kohdellaan tasa-arvoisesti. Strategia edellyttää, että heidän tulisi olla vapaita kulkemaan elämässään valitsemallaan tiellä, heillä tulisi olla samat mahdollisuudet menestyä ja nauttia taloudellisesta riippumattomuudesta sekä osallistua tasa-arvoisesti eurooppalaiseen yhteiskuntaan ja sen johtamiseen. Tausta-asiakirjassa todetaan, että komission julkaisema itsenäinen EU:n tasa-arvostrategia on vastaus neuvoston toistuneisiin pyyntöihin. Myös usea naisten oikeuksia ajava järjestö on vaatinut, että unionin tasa-arvotyön on perustuttava jälleen kokonaisvaltaiseen ja konkreettiseen strategiseen kehykseen.

Komission tasa-arvostrategia korostaa sukupuolten tasa-arvon merkitystä unionille ja asettaa seurattavat ja mitattavissa olevat politiikkatavoitteet. Strategia toimii myös kiinnekohtana kansallisille tasa-arvopolitiikkatoimille. Strategian mukaan naisten ja miesten tasa-arvoinen osallistuminen työmarkkinoille on avain sukupuolten välisen tasa-arvon saavuttamiseksi koko unionin laajuisesti. Työmarkkinoilla on edelleen sukupuolten välisiä eroja. Vaikka naisten työmarkkinaosallistuminen on viime vuosikymmeninä tasaisesti noussut kaikissa EU-jäsenmaissa, miesten ja naisten välinen työllisyysero on edelleen yli 10 prosenttiyksikköä. Lisäksi naiset työskentelevät miehiä useammin epävarmoissa työsuhteissa (*precarious jobs*). Naiset työskentelevät useammin paikoissa, joissa tarjotut työtunnit ovat rajallisia ja pääsy sosiaaliturvan piiriin ja sen kattavuus on riittämätöntä. Myös lyhytaikaiset, osa-aikaiset ja alipalkatut työt ovat yleisempiä naisten keskuudessa. EU:n alueella naiset ansaitsevat keskimäärin 14,1 prosenttia miehiä vähemmän ja he kohtaavat miehiä useammin esteitä työmarkkinoille pääsyssä ja siellä pysymisessä.

Komission tasa-arvostrategia painottaa, että palkkatyön ja hoivavastuun välillä tasapainotteleminen on erityisesti naisten kohtaama haaste. Naisten päätöksiin siihen, missä ja miten työskennellä, vaikuttavat usein hoivavastuu ja mahdollisuus sen jakamiseen kumppanin kanssa. Komissio painottaa tasa-arvoiseen Eurooppaan tähtäävässä visiossaan, että sekä naisten että miesten tulisi voida osallistua palkkatyöhön ja palkattomaan hoivatyöhön tasa-arvoisesti. Tavoitteen saavuttamiseksi komissio tukee jäsenvaltioiden työtä laadukkaiden ja edullisten päivähoidon (childcare) ja sosiaali- ja kotitalouspalveluiden (social care, household services) saatavuuden varmistamiseksi. Lisäksi komissio kehottaa jäsenmaita toimeenpanemaan asianmukaisesti EU-lainsäädäntöä koskien sukupuolten tasa-arvoa ja työoikeutta. Tunnistaen naisten moninaisuuden komission strategia painottaa, että työmarkkinaosallistumisen tulee olla tasa-arvoista kaikille naisille ja miehille, riippumatta heidän siviilisäädystään, lapsien lukumäärästä tai seksuaalisesta suuntautumisestaan. Institutionaalisen, poliittisen tai oikeudellisen kehyksen, sosiaalisten normien tai ennalta määriteltyjen sukupuoliroolien, jotka rajoittavat valintoja, ei tulisi rajoittaa naisten kuin miestenkään vapautta.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Käsittely Euroopan parlamentissa

Kansallinen valmistelu

Sosiaalijaosto EU25, kirjallinen menettely

EU-ministerivaliokunta, kirjallinen menettely 25.-27.11.2020

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta, kirjallinen menettely

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Taloudelliset vaikutukset

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Asiakirjat

Puheenjohtajan tausta-asiakirja

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Eeva Raevaara, STM, eeva.raevaara@stm.fi
Noora Saarinen, STM, noora.saarinen@stm.fi

EUTORI-tunnus

Liitteet

Viite

LIITTEET

Asiasanat	tasa-arvo, työoikeus, Alustatalous
Hoitaa	**LVM, OM, STM, TEM**
Tiedoksi	EUE, LIIVI, OKM, SM, UM, VM, VNK